

Ledelsesresumé

Ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser

I 2022 blev der anvendt omkring 90,2 mia. kr. på sundheds- og plejeydelser til ældre borgere, svarende til et gennemsnitligt forbrug på i alt 75.422 kr. per person over 65 år.¹ I denne analyse undersøger vi fordelingen af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser nærmere, hvor der stilles skarpt på personer over 65 år med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser.

Vi undersøger hvordan forbruget af de forskellige sundheds- og plejeydelser er sammensat blandt ældre med højest forbrug. For at give et mere nuanceret billede af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser og undersøge, om der er en variation i forbrugsmønstret, opdeler vi gruppen af ældre med højest forbrug på forskellige profiler. Vi undersøger desuden forskelle og ligheder blandt de enkelte profiler i forhold til deres kontakter til sundhedsvæsenet og deres sociodemografiske karakteristika.

Analysen bidrager med ny viden om ældre borgere med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser og kan ses som et supplement til den tidligere offentliggjorte analyse om geografiske forskelle i ældres forbrug af sundheds- og plejeydelser.

Analysen er bestilt af Sundhedsstrukturkommissionen og finansieret af Sundhedsstrukturkommissionens sekretariat.

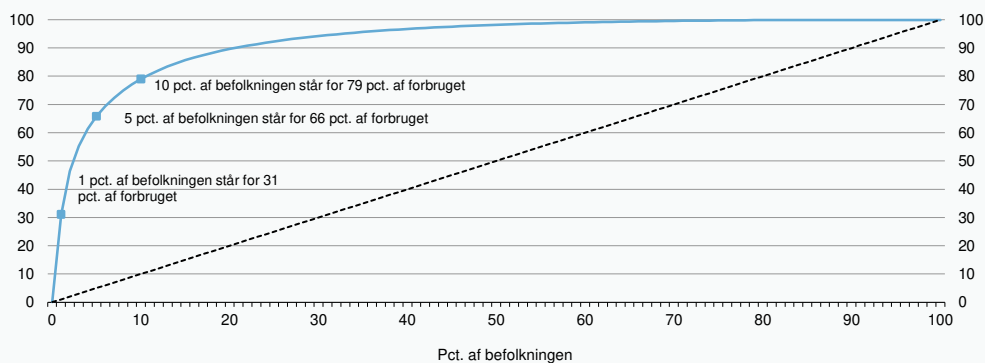
Sundheds- og plejeforbruget er ulige fordelt blandt befolkningen

Forbruget af sundheds- og plejeydelser er relativt ulige fordelt på tværs af befolkningen, idet en lille del af befolkningen står for hovedparten af forbruget af sundheds- og plejeydelser. Dette gælder, uanset hvor i landet befolkningen bor. Således står 10 pct. af befolkningen for 114 mia. kr. af sundheds- og plejeforbruget, hvilket svarer til 79 pct. af det samlede forbrug, jf. figur 1.1.

Figur 1.1

Fordeling af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser i befolkningen, 2022

Pct. af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser

Anm.: Den stiplede linje angiver perfekt lige fordeling af sundheds- og plejeforbruget. Forbruget af sundheds- og plejeydelser er baseret på 97 kommuner og omfatter praksissektorer, inkl. receptpligtig medicin, sygehussektor og den kommunale sektor (hjemmesygepleje, hjemmepleje og plejebolig).

Kilde: Danmarks Statistik, Sundhedsdatastyrelsen og egne beregninger.

Ældre borgere er overrepræsenteret blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug

Ældre over 65 år udgør omkring 20 pct. af befolkningen, men ud af de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser, er mere end hver anden person 65 år eller derover.

De 65+-årige, der er blandt de 10 pct. af hele befolkningen med højest forbrug af ydelser, har et samlet forbrug af sundheds- og plejeydelser på næsten 80 mia. kr. Dette svarer til mere end halvdelen af hele befolkningens forbrug af sundheds- og plejeydelser, og hele 70 pct. af 10 pct.-gruppens samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser. Det indebærer, at ældre borgere, der er blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug, i gennemsnit har et højere forbrug end den resterende del af 10 pct.-gruppen. Dette hænger naturligvis sammen med, behovet for behandling og pleje er stigende med alderen. Jo højere alder, jo højere forbrug af sundheds- og plejeydelser. Ældre, der er blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug af ydelser, udgør omkring 325.900 personer, hvilket svarer til 28 pct. af alle ældre.

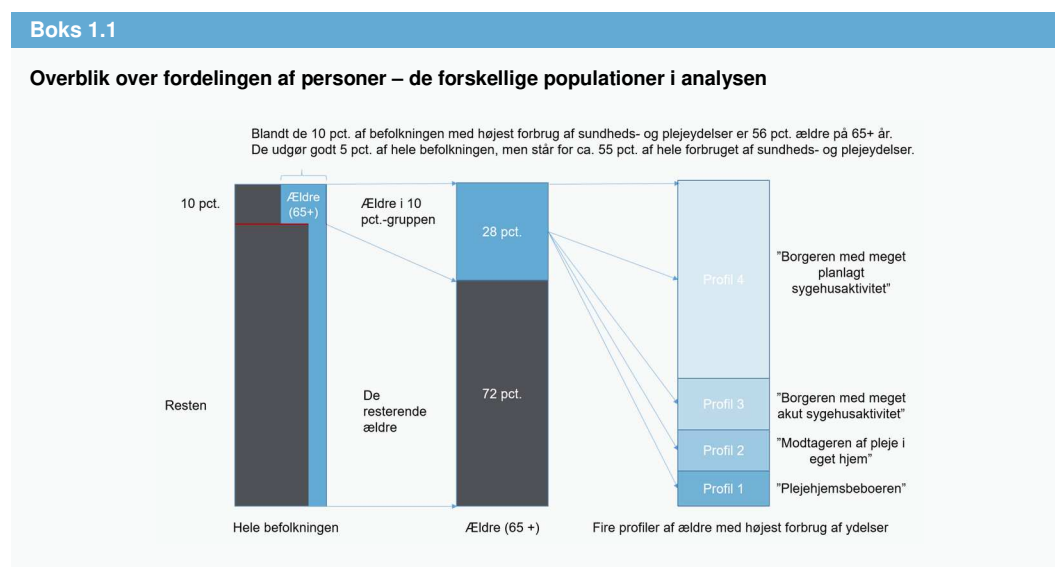
De fleste ældre med højt forbrug af ydelser har berøring med alle tre sektorer

Flertallet af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser har et forbrug af ydelser i alle tre sektorer, dvs. sygehussektor, praksissektor og den kommunale sektor. Helt præcist gælder dette 59 pct. af ældre med højest forbrug. Omkring 34 pct. af denne gruppe har et forbrug både i praksis- og sygehussektoren, men ikke i den kommunale sektor, mens 7 pct. har et forbrug både i praksissektoren og i den kommunale sektor, men ikke i sygehussektoren.

Ældre, der er blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug af ydelser, har et regionalt forbrug, der primært består af akutte indlæggelser og planlagte ambulante ophold, mens det er plejeboligforbruget, der fylder mest ud af deres kommunale forbrug. Det skal ses i lyset af, at plejebolig er en forholdsvis omkostningstung ydelse, og alle plejehjemsbeboere er dermed blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug.

Fire forskellige profiler af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser

For at give et mere nuanceret billede af de ældre, der er blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser, har vi ved hjælp af en klyngeanalyse inddelt gruppen i fire profiler på baggrund af deres gennemsnitlige forbrug af de enkelte sundheds- og plejeydelser i 2022. I boks 1.1 er der et overblik over de forskellige populationer.

I boks 1.2 er de fire profiler beskrevet nærmere. Betegnelser for de fire profiler er ikke nødvendigvis 100 pct. dækkende, men de giver et hovedindtryk af gruppen.

De fire profiler af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser

”Plejhjemsboeren”

Udgør omkring 37.700 personer, hvilket svarer til 0,6 pct. af hele befolkningen, men de står for ca. 19 pct. af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser. Den enkelte plejhjemsboer har i gennemsnit et forbrug af sundheds- og plejeydelser på ca. 719.400 kr. om året. I langt overvejende grad er der tale om forbrug i den kommunale sektor, mens forbruget af regionale ydelser er begrænset. Profilen står for 50 pct. af det samlede kommunale forbrug, men for blot 2 pct. af det samlede sygehusforbrug, og for 3 pct. af det samlede praksissektorforbrug. En nærmere undersøgelse af forbrugssammensætningen viser, at det er plejeboligforbruget, der fylder det meste af gruppens kommunale forbrug. Sammenlignet med de øvrige profiler har denne profil også højest forbrug af almen praksis- og fysioterapiydelser.

Plejhjemsboeren har forholdsvis mange kontakter til praksissektoren om året, herunder til alment praktiserende læge, men er i mindre grad i kontakt med sygehussektoren.

Plejhjemsboeren er i gennemsnit 83 år og som oftest en kvinde. Stort set alle er enker/enkemænd eller enlige, og næsten en tredjedel har relativt kort restlevetid. Mere end tre ud af fire har en kronisk sygdom, omkring 45 pct. lider af demens, og hver tredje er multisyg.

”Modtageren af pleje i eget hjem”

Udgør omkring 40.000 personer, hvilket svarer til 0,7 pct. af hele befolkningen, men de står for ca. 9 pct. af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser. Den enkelte modtager af pleje i eget hjem har i gennemsnit et forbrug af sundheds- og plejeydelser på omkring 325.600 kr. om året. Profilen har forholdsvis lavt sygehusforbrug og forholdsvis højt kommunalt forbrug. Profilen står for 3 pct. af det samlede forbrug i sygehussektoren, for 3 pct. af hele praksissektorforbrug samt for 20 pct. af forbruget i den kommunale sektor. Det er særligt forbruget af personlig pleje og hjemmesygepleje, der fylder. Sammenlignet med de andre profiler, har denne profil også højest forbrug af praktisk hjælp og et højt receptpligt medicinforbrug.

Modtageren af pleje i eget hjem har forholdsvis mange kontakter til praksissektoren og de fleste er også årligt i kontakt med sygehusvæsenet – men i mindre grad end de to næste profiler.

Modtageren af pleje i eget hjem ligner i høj grad plejebesboeren. Det er også som oftest en kvinde, som i gennemsnit er 82 år gammel og mere end tre ud fire er enten en enke/enkemand eller enlig. Mere end 70 pct. har en kronisk sygdom, godt 30 pct. er multisyge. *Modtageren af pleje i eget hjem* adskiller sig fra *plejhjemboeren* ved at betragteligt færre lider af demens, og flere har en længere restlevetid.

”Borgeren med meget akut sygehusaktivitet”

Udgør omkring 29.600 personer, svarende til 0,5 pct. af hele befolkningen, men de står for 6 pct. af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser. Den enkelte borger med meget akut sygehusaktivitet har i gennemsnit et forbrug af sundheds- og plejeydelser på 279.600 kr. om året. Forbruget er nogenlunde lige fordelt mellem regionale og kommunale ydelser. Profilen står for 5 pct. af det samlede sygehusforbrug, for 2 pct. af det samlede praksissektorforbrug og for 9 pct. af det samlede kommunale forbrug. Det er særligt forbruget af akutte indlæggelser, der fylder. Det er næsten dobbelt så højt som for profilen med næsthøjest forbrug af de akutte indlæggelser. Sammenlignet med de øvrige profiler, har denne profil også et højt forbrug af akut ambulante ophold.

Borgeren med meget akut sygehusaktivitet har både mange kontakter til praksissektoren og sygehussektoren, herunder længst liggetid pr. indlæggelse og flest genindlæggelser.

Borgeren med meget akut sygehusaktivitet er 81 år gammel og hyppigst en kvinde. En tredjedel lever i par, mens resten er enker/enkemænd eller enlige. Godt en tredjedel har en kort restlevetid, og 30 pct. har høj sygelighed. Derudover har næsten 70 pct. mindst én kronisk sygdom og næsten 30 pct. er multisyge.

”Borgeren med meget planlagt sygehusaktivitet”

Udgør ca. 219.000 personer, svarende til 3,8 pct. af hele befolkningen og er dermed den klart største gruppe af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser. De står for 22 pct. af det samlede forbrug af sundheds- og plejeydelser. Den enkelte borger med meget planlagt sygehusaktivitet har i gennemsnit et forbrug af sundheds- og plejeydelser på ca. 142.700 kr. om året. I langt overvejende grad er der tale om forbruget i den regionale sektor, mens forbruget af kommunale ydelser er begrænset. Profilen står for 33 pct. af det samlede sygehusforbrug, for 12 pct. af det samlede praksissektorforbrug og for 10 pct. af det samlede kommunale forbrug. Det er særligt forbruget af planlagte sygehusophold, der fylder – det gælder både planlagte indlæggelser og planlagte ambulante ophold, og sammenlignet med andre profiler har denne profil også højest forbrug af den praktiserende speciallæge.

Borgeren med meget planlagt sygehusaktivitet har i gennemsnit færrest kontakter til almen praksis, mens langt størstedelen har planlagte ambulante kontakter.

Borgeren med meget planlagt aktivitet adskiller sig fra de andre profiler i forhold til profilens socio-demografiske karakteristika. Der er nogenlunde lige mange kvinder og mænd med denne profil, og de er i gennemsnit 76 år gamle. Mere end halvdelen lever i par, og hovedparten har længere restlevetid. Det er en profil, hvor 30 pct. ikke har en nævneværdig sygelighed, under 60 pct. har en kronisk sygdom og 20 pct. er multisyge.

Ikke så store geografiske forskelle af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser

Der er kun mindre variationer på tværs af landet i andelen af ældre, der er blandt de 10 pct. af befolkningen med højest forbrug af ydelser. Andelen af ældre med højest forbrug varierer fra ca. 26 til 29 pct. mellem regionerne. På tværs af kommunerne er der lidt større variationer, idet andelen af ældre med højest forbrug spænder fra 24 pct. til 32 pct. Ligeledes er der kun mindre geografiske forskelle i fordelingen af ældre med højest forbrug af sundheds- og plejeydelser på de fire profiler.

I Bilag 1 og 2 kan du se henholdsvis regionale og kommunale andele af ældre med højest forbrug af ydelser samt fordelingen af de fire profiler.